

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3452/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 26.P.25.417/2015/6. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Grád András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 26.P.25.417/2015/6. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó (az alapügy felperese) a tulajdonát képező ingatlanra vagyonszociális szerződést kötött az alperes biztosító társasággal. Az ingatlanon lakóépület állt, amely nem volt lakott. Az ingatlanon álló családi házban 2009. április 18-án ismeretlen személy jelentős mennyiségű égésvesztető anyagot öntött szét, amelyet meggyújtott, ezáltal a lakóépület földszintje, tetőtere kiégett, az alagsor károsodott. Az épületben 2009. április 20-án ismételt gyújtogatás történt. A Budapesti Rendőr-főkapitányság a rongálás bűntettének gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folytatott eljárást a 2010. április 6-án kelt határozatával felfüggesztette, mivel az elkövető kiléte nem volt megállapítható. Időközben az épület elbontásra került az önkormányzat határozatára figyelemmel. A felperes kárbejelentését követően az alperes kifizetését nem teljesítette.
- [3] 3. Az elsőfokú bíróság a 26.P.20.728/2011/127. számú ítéletével az indítványozó mint I. rendű felperes és egy bank mint II. rendű felperes kártérítés megfizetése iránt indított keresetét elutasította. Az ítéletet a Fővárosi Ítéltábla a 22.Pf.20.461/2015/12. számú részítéletével a II. rendű felperes tekintetében helybenhagyta, míg az I. rendű felperes vonatkozásában hatályon kívül helyezte és előírta az elsőfokú bíróságnak, hogy a megismételt eljárásban a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 3. § (3) bekezdése alapján határozza meg a konkrét bizonyítási terhet.
- [4] 4. Az indítványozó a megismételt eljárásban a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 536. § (1) bekezdésére, (2) bekezdés a) pontjára, 553. § (1) bekezdésére, 567. § (1) bekezdésére és 198. § (1) bekezdésére alapított keresetében az alperest 266 000 000 forint biztosítási összeg és annak 2009. április 20-tól a kifizetésig járó, a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti kamata megfizetésére kérte kötelezni.
- [5] 5. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság újonnan meghozott 26.P.25.417/2015/6. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítéletével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [6] 6. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő, a keresetnek helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan az alperes helytállási kötelezettségét megállapító közbenső ítélet meghozatalát és az összegszerűség vonatkozásában az elsőfokú bíróság új tárgyalásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítéletével hatályban fenntartotta.
- [7] 7. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz. Véleménye szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, erre

tekintettel kérte az ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi a peres eljárás észszerűtlen elhúzódása, a bizonyítási teher 7 év után történő megváltoztatása, a bizonyítási teher meghatározása olyan módon, hogy a felperesnek nemleges bizonyítási indítványt kellett volna tennie. Kifogásolja a Kúria azon álláspontját, miszerint a másodfokú bíróság „csupán” a bizonyítási eljárást helyezte új alapokra, nem a jogvita elbírálását, és helybenhagyta azon megállapítást, mely szerint felperesnek lehetősége lett volna bizonyítania, hogy nem ő tárolta a nagy mennyiségű gyúlékony anyagot. Az e körben tett további bizonyítási indítványát a bíróság teljes mértékben mellőzte, arra hivatkozással, hogy nem lehetett teljes mértékig aggálytalan vallomásként értékelni. Az eljárásban az elsőfokú bíróság elmulasztott eleget tenni tájékoztatási kötelezettségének, melyre az Ítélet táblá részítéletében fel is hívta, azonban a megismételt eljárásban sem a Kúria (korábban Legfelsőbb Bíróság) Polgári Kollégiumának 1/2009. (VI. 24.) PK számon közzétett, a polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló véleményének megfelelően járt el.

- [8] A tulajdonhoz való jog, valamint a tulajdonnal való szabad rendelkezési jog sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a tisztességtelen bírósági eljárás következtében egy jogszerűen megkötött szerződés alapján a biztosítási esemény bekövetkezte után az alperes helytállási kötelezettségének nem tett eleget. Az ítélet meghozatalával a bíróság olyan, fogyasztókkal szembeni tisztességtelen gyakorlatokkal szemben nem lépett fel, mellyel végső soron kompenzáció nélkül hagyott egy súlyos káresetet. A biztosító „házi” szakértője által felbecsült kár összege jóval alacsonyabban került megállapításra, mint később az eljárásban független szakértő által megállapított kár összege. Ennek okán nem fogadta el az alperes jogi képviselője által tett ajánlatot a felperes, bízva abban hogy az eljárás tisztességes volta következtében az igazságszolgáltatás garantálni fogja tulajdonhoz való jogát.
- [9] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott.
- [10] 4.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvénynek az indítványozó véleménye szerint megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont].
- [11] 4.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. „E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.” {Lásd legutóbb: 3329/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [10]}
- [12] A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez

- tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}." {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]; lásd legutóbb például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}
- [13] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; lásd legutóbb például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]} A „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének.” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]; egyik legutóbbi megerősítő döntés például: 3329/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}
- [14] 4.3. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvelés szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a bíróság kompenzáció nélkül hagyott egy súlyos káresetet, az alperes biztosító társaság egy jogszerűen megkötött szerződés alapján helytállási kötelezettségének nem tett eleget.
- [15] Amint arra az indítványozó maga is utal, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint különbséget kell tenni az alkotmányjogi és a polgári jogi tulajdonvédelem [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] között; a két védelmi kör nem azonos. Az alkotmányos tulajdonvédelem nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével és „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírói határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el” {lásd például: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [16] 4.4. Azok az érvek, amelyeket az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadott, ugyancsak nem felelnek meg az Abtv. 29. §-ának, mert nem vetik fel annak a kételyét, hogy az alternatív feltételek valamelyike teljesülne.
- [17] Az indítványozó lényegében azt sérelmezi, hogy pervesztes lett, ennek orvoslása érdekében nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben tartalmilag az eljáró bíróságok ténymegállapítási tevékenységét támadja, érvelése pedig részben az ítélet tartalmi kritikáját, részben az ítélet jogi következtetései alapjául szolgáló bizonyításfelvétellel, a bizonyítékok értékelésével és különböző szakjogi szabályok értelmezésével kapcsolatos kritikákat foglal magában; valójában tehát törvényességi felülbírálatot kér az Alkotmánybíróságtól, a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése azonban a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés.
- [18] Az Alkotmánybíróság az ezzel kapcsolatos töretlen gyakorlatának megfelelően – mely szerint alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja – a jelen ügyben is tartózkodott attól, hogy a tényállás megállapítására, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésére, valamint a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ezen tevékenységét felülbírálja. Az Alkotmánybíróság – mint minden szakjogi, törvényességi felülbírálatra irányuló indítvány kapcsán – ismételten rámutat arra, hogy „[a] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [19] A támadott bírói döntések mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezheték érdemi vizsgálat tárgyát.

[20] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 26.P.25.417/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/809/2020.

